

REFERAT Miljø-, Infrastruktur- og Naturudvalget d. 23-06-2025

Mødedato Mandag d. 23. juni 2025 kl. 12:00

Mødested C3.40 Fællesmøde mellem MIN og BYB

Indholdsfortegnelse

Orientering om arealudvælgelse til omlægningsplaner i de lokale treparter.....	3
Status og proces for udarbejdelse af strategisk energi- og varmeplan.....	5

Punkt 118: Orientering om arealudvælgelse til omlægningsplaner i de lokale treparter

06.11.00-P00-1-24

Kommunikation

DIR BFU SOS BSK KFU BYB MIN ØKE BYR

X X

Sagsbehandler: Jens Albert Hansen

Øvrige sagsbehandlere: Lene Kimø

Resume

Herning Kommune bidrager til arealomlægningsplanerne for hovedvandoplandene Ringkøbing Fjord, Nissum Fjord og Limfjorden.

Arbejdet, med at finde mulige projektområder i de tre vandoplande, er i fuld gang. Der er i alle tre Treparter nu vedtaget retningslinjer, som sikrer, at der kan blive udarbejdet robuste omlægningsplaner, der vil kunne binde kvælstof (N) og kulstof (CO₂). I alle tre Treparter er der derfor fokus på ådalene og lavbundsområderne.

Staten har udsendt et nyt kvælstof-retentionskort, som kan være med til at vise, hvor man opnår størst mulig effektivitet på kvælstofreduktionen ved udtagning af landbrugsjord. Kortet viser eksempelvis, at de arealer, der potentielt udleder mest kvælstof til Nissum Fjord, er beliggende i Holstebro og Herning Kommuner.

Forvaltningen anbefaler, at status på udarbejdelse af omlægningsplaner i de tre lokale treparter tages til orientering.

Sagsfremstilling

Omlægningsplaner og lodsejerinformering

Herning Kommune bidrager til arealomlægningsplanerne for tre grønne treparter i hovedvandoplandene Ringkøbing Fjord, Nissum Fjord og Limfjorden. Dette betyder, at der skal udpeges en væsentlig andel af landbrugsarealerne i kommunen som vådområdeprojekter i ådalene for at kunne indfri de indsatser til kvælstoffjernelse og CO₂-reduktion, der er udstukket via rammerne for Grøn Trepert. Aftalen blev indgået i juni 2024 og implementeret via en bred aftale i Folketinget i december 2024.

Omlægningsplanen skal godkendes i alle Treparterne og efterfølgende principgodkendes i byrådene inden udgangen af 2025. De udpegede projekter i omlægningsplanen er ikke en bindende udpegning, men skal ses som en "mulighedsplan" for, hvor arealerne generelt giver mest mening at udtage. Men vel at mærke først hvis en forundersøgelse viser, at arealerne teknisk set kan anvendes til formålet, og hvis der samtidig er frivillighed hos lodsejerne. Arealerne i planen bliver først bindende for lodsejerne langt henne i projektprocessen, hvis de selv frivilligt vælger at indgå i og underskrive tilbud om udtagning af deres arealer.

Der er i alle tre Treparter nu vedtaget retningslinjer, som sikrer, at der kan blive udarbejdet robuste omlægningsplaner med projekter, der vil kunne binde kvælstof (N) og kulstof (CO₂) og sikre den påkrævede målopfyldelse. I alle tre Treparter er der derfor fokus på ådalene og lavbundsområderne, hvor effektiviteten er stor for N og CO₂. En robust omlægningsplan betyder, at der er udpeget tilstrækkeligt med arealer til, at der stadig kan ske målopfyldelse, når man erfaringsmæssigt ved, at nogle af projekterne ikke vil kunne gennemføres, eksempelvis hvis der ikke er lodsejermæssig opbakning til projektet. Forvaltningen inddrager, i samarbejde med de tre sekretariater i treparterne, denne retningslinje i udarbejdelsen af omlægningsplanen for både Herning Kommune og for hele vandoplandet. Der vil i sidste ende kun blive gennemført præcis det antal projekter, der er nødvendig for at opnå kvælstofmålene i fjordene og CO₂-indsatsen - og ikke mere.

De udpegede skitseprojekter vil med tiden blive synlige i statens it-system MARS, når Herning Kommune på et tidspunkt lægger de udpegede arealer derind. MARS er et it-program, som kommunerne skal anvende til at udarbejde omlægningsplanerne, og som staten anvender til at beregne og holde styr på udtagningsindsatsen i hele Danmark.

Alle lodsejere i Herning Kommune vil få et brev fra kommunen via e-Boks, hvis deres arealer indgår i omlægningsplanen. Brevet vil tilgå lodsejerne *inden*, at arealerne vil blive offentliggjort i MARS. Brevets indholdstekst vil oplyse og berolige lodsejerne om, at der ingen binding eller umiddelbar betydning er af udpegningen, men at de blot kan forvente at blive kontaktet senere hen med henblik på afsøgning af muligheden for et eventuelt projekt på arealerne. Indholdet i lodsejerbrevet vil blive udviklet af forvaltningen i samarbejde med sekretariatene i de tre Treparter samt de lokale landboforeninger.

Der kan læses mere om MARS og den grønne trepart i Herning Kommune på Herning Kommunes hjemmeside [Grøn Trepert | Herning Kommune](#)

Størrelsen og prioriteringen af udtagningsarealerne

Som en del af det indledende arbejde med omlægningsplanerne har alle Treparterne besluttet at søge at inddrage alt lavbundsjord i oplandet, da dette har en positiv dobbelteffekt ved både at kunne medføre en CO2 reduktion samt en kvælstofreduktion. Prioritering af udtag af arealer, hvor der kan opnås flere effekter samtidig, flugter med Treparternes ønske om effektivitet ved valg af arealer til udtagning ved at søge multifunktionalitet ved prioriteringen af arealer.

Størrelsen af den nødvendige udpegning af arealer i omlægningsplanen bestemmes først og fremmest af, hvor meget kvælstof projekterne fjerner. Udtagningsens samlede arealmæssige størrelse beregnes i forbindelse med indtegningen af skitseprojekterne i MARS, hvor der for indberettede lavbundsprojekter (fokus på fjernelse af CO2) automatisk beregnes for en forventet fjernelse af 40 kg kvælstof pr. ha (effektivitet på 40 kg N/ha). For vådområder, hvor fokus er på at fjerne kvælstof, vil der blive regnet med en forventet effekt på 60 kg N/ha, som angivet i de lokale trepartar.

Arbejdet med udpegningen af skitseprojekterne i kommunen er først påbegyndt for nyligt, men hvis forvaltningen pt. skal komme med et skøn på udtagningsstørrelsen, så er det sandsynligt, at der i den endelige omlægningsplan for Herning Kommune vil blive udpeget i omegnen af 40 - 60 projektområder, ud fra en antagelse af en gennemsnitlig størrelse på ca. 275 ha. pr. projekt. Samlet set vil arealerne i omlægningsplanen derfor formentlig antage en størrelsesordenen i omegnen af 11.000 - 16.500 ha. Dette er dog helt afhængig af den i MARS endeligt beregnede kvælstofeffektivitet af de egnede og udvalgte arealer. Jo større kvælstofeffektivitet i projekterne, jo færre arealer skal der udtages.

Nyt retentionskort for kvælstof

Staten har for nyligt frigivet et nyt foreløbigt kvælstof-retentionskort til de lokale trepartar. Retentionskortet viser, hvor stor en andel af det kvælstof, der udvaskes fra markerne, der bliver omsat eller tilbageholdt, inden det når til kystvandet. Jo lavere retention i et område, jo mere kvælstof udvaskes der til fjordene. Den forskel kan være afgørende vigtig for, hvor meget af landbrugsjorden der skal udtages for at opnå den fastlagte kvælstofreduktion til fjordene. Det vil være en fordel at udtage den landbrugsjord, som afgiver mest kvælstof, da der ellers vil skulle udtages forholdsvis mere jord for at opnå samme effekt. Kortet viser eksempelvis, at de arealer, der potentielt udleder mest kvælstof til Nissum Fjord, er beliggende i Holstebro og Herning Kommuner.

Forvaltningen vil på mødet præsentere status for arbejdet med den grønne trepart i kommunen - herunder nyt retentionskort for kvælstofindsats samt forevise eksempler på en foreløbig udpegning af projekter i omlægningsplanen.

Økonomi

Indsatsen er som udgangspunkt udgiftsneutral for kommunerne. Selve projekterne finansieres via EU- og nationale midler. Hertil kommer et statsligt grøn treparts bloktilskud til administrationsudgifter beregnet på baggrund af en forventet udtagningsindsats fra de enkelte kommuner. Herning Kommune vil modtage bloktilskud på sammenlagt 11,770 mio. kr. i perioden 2025 - 2032.

Indstilling

Direktøren for Teknik og Miljø indstiller,

at status på udarbejdelse af omlægningsplaner i de tre lokale trepartar tages til orientering.

Beslutning

Orienteringen er taget til efterretning.

Punkt 119: Status og proces for udarbejdelse af strategisk energi- og varmeplan

13.00.00-P20-1-25

Kommunikation

DIR BFU SOS BSK KFU BYB MIN ØKE BYR

X X

Sagsbehandler: Mette Damkær

Øvrige sagsbehandlere: Kaare Hjorth, Lene Kimø

Resume

Som en del af klimaplanen har Herning Byråd besluttet, at der skal udarbejdes en strategisk energi- og varmeplan. Forvaltningen har nu fundet en rådgiver samt udarbejdet forslag til en overordnet proces- og tidsplan for udarbejdelse af planen.

Forvaltningen anbefaler, at status på arbejdet med den strategiske energiplan tages til orientering, samt at forslag til proces- og tidsplan godkendes.

Sagsfremstilling

For at nå Herning Kommunes mål om en fossilfri el- og varmforsyning baseret på 100% vedvarende energi i 2030 og som minimum at være selvforsynende med vedvarende energi i 2045 er det vigtigt at arbejde langsigtet, strategisk og helhedsorienteret. Derfor har byrådet besluttet, at der som en del af klimaplanen, skal udarbejdes en strategisk energi- og varmeplan. Fremadrettet benævnes planen strategisk energiplan, idet ordet "energi" dækker over både el og varme.

Den strategiske energiplan skal danne grundlaget for en mere fleksibel, energieffektiv og klimavenlig el- og varmforsyning i Herning Kommune. Den skal sikre en sammenhængende tilgang til både varme- og vedvarende energiplanlægning og vil omfatte alle aspekter af energiforbrug, energiproduktion og -energidistribution på tværs af alle sektorer (husholdninger, virksomheder, kommunal og anden offentlig service, transport osv.)

Den strategiske energiplan vil forholde sig til emner som udfasning af olie- og naturgas, fjernvarme, overskudsvarme, biomasse og biogas, opstilling af solceller og vindmøller, energifællesskaber, energieffektivisering m.m.

Planen skal:

- Sikre at Herning Kommune når de opstillede mål på energiområdet.
- Sikre en robust energiforsyning baseret på vedvarende energikilder, der er mindre sårbar overfor energikriser og prissvingninger.
- Identificere de mest optimale løsninger og potentialer
- Være handlingsorienteret så det fremstår tydeligt, hvilke skridt Herning Kommune skal tage for at nå kommunens mål.
- Koordinere tiltag og samarbejde på tværs af sektorer og kommunegrænser.

Forvaltningen foreslår nedenstående proces for udarbejdelse af en strategisk energiplan for Herning Kommune. Processen gennemføres med EA Energianalyse som rådgiver.

Status, udfordringer og muligheder (juni-juli 2025)

- Der udarbejdes en status på aktuel energiproduktion og -forbrug (el og varme), som sættes i forhold til klimaplanens målsætninger.
- Udfordringer og muligheder indenfor nøgleområder identificeres, det vil sige eksempelvis indenfor varmeplanlægning, energiplanlægning, erhvervsudvikling og transport/mobilitet.

Fremtidsbilleder (juli-november 2025)

- Der udarbejdes prognoser for det forventede energiforbrug i henholdsvis 2030 og 2045 indregnet eksempelvis forventninger til udbredelse af el i transportsektoren, udbredelse af fjernvarme og varmepumper og efterlevelse af kravene i EU's bygningsdirektiv om energieffektiviseringer.
- På baggrund af prognoserne udarbejdes flere forskellige fremtidsbilleder/scenarier for den fremtidige energiproduktion, hvor der sikres balance mellem forbrug og produktion i Herning Kommune.
- Der vil være fokus både på nationale og europæiske rammevilkår samt lokale valg, udfordringer og muligheder i fremtidens energisystem i Herning Kommune. Der vil også være fokus på tværgående sammenhænge og sektorkoblinger.

Aktørinddragelse (september-november 2025)

- Aktører inddrages i løbet af efteråret som en del af udarbejdelse af fremtidsbillederne. Det er vigtigt at få viden og input fra aktører, så vi i så vid udstrækning som muligt får en plan, der er opbakning til blandt de aktører, som har en stor rolle i gennemførelsen af planen.

Politiske drøftelser og behandling af udkast til plan (start/forår 2026)

- De udarbejdede prognoser og fremtidsbilleder drøftes politisk.
- På baggrund af de politiske drøftelser udarbejdes første udkast til strategisk energiplan til politisk behandling. Planen vil forventeligt være klar et par måneder efter de første politiske drøftelser.

Indarbejdelse i revideret klimaplan (efterår 2026)

- Indsatserne i den strategiske energiplan indarbejdes i Herning Kommunes klimaplan i forbindelse med revisionen af klimaplanen, som skal vedtages af byrådet senest i efteråret 2026.

Udover ovenstående vil der i processen være fokus på at opbygge interne kompetencer i forhold til strategisk forståelse for de komplicerede sammenhænge, der udgør fremtidens grønne energisystem.

På mødet præsenteres status og plan for udarbejdelse af den strategiske energiplan.

Indstilling

Direktøren for Teknik og Miljø indstiller,

at status på arbejdet med den strategiske energiplan tages til orientering

at den overordnede proces- og tidsplan for udarbejdelse af en strategisk energiplan for Herning Kommune godkendes.

Beslutning

Indstillingen er tilrådt.